

un deliberat act polemic

• „AMOOOR!“ de Murray Schisgal

la Teatrul Mic*

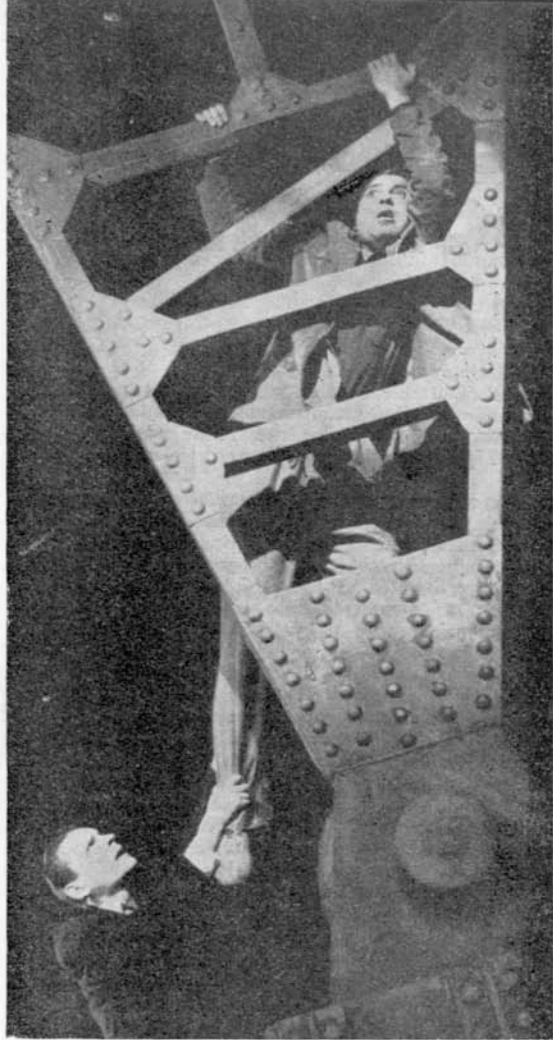
După ultima premieră a Teatrului Mic s-au făcut auzite unele voci critice care protestau împotriva faptului că Murray Schisgal, tânăr dramaturg american, recent intrat în atenția opiniei teatrale mondiale, s-a bucurat din partea teatrelor noastre de o excesivă atenție și promptitudine. (*Amoor!*, după *Tigrul* și *Dactilografii*, e a treia lui premieră pe scenele bucureștene!)

În configurația repertoriului din prima parte a actualei stagiuni, observația pare, la prima vedere, îndreptățită. Am epuizat oare noi marele repertoriu contemporan, am făcut cunoscute spectatorilor dramele reprezentative, momentele cruciale în gândirea teatrală a epocii noastre, pentru a ne cantona în jucarea perseverență a unui oarecare tânăr talent, lansat acum la New York? Cred că *Dactilografii* putea să lipsească, fără nici o pierdere, din indicele bibliografic al scenelor noastre. Dar *Amoor!*? Piesa aceasta a stîrnit vilvă peste tot unde s-a jucat și a suscitât cele mai diferite și contradictorii opinii. Unii au alăturat — pripit și exagerat, după părerea noastră — numele lui Schisgal de marile conștiințe ale teatrului contemporan, alții l-au catalogat — inexact — în moda frenetică a unui nou „bulevard“ ce stoarce ultimele picături din vechile scheme și rețete ale avatururilor conjugale. Salutât cu entuziasm sau denigrat cu furie, Schisgal oferă, cu tot ceea ce a scris pînă acum, prea puține date consistente pentru o reală judecată de valoare și justifică prea puțin zarva publicitară din jurul său. Ultima sa piesă *Amoor!* este însă binevenită azi pe scena noastră. Nu pentru calitățile ei dramatice sau literare, nici pentru profunzimea conflictului... Ne interesează aici atitudinea polemică, cu adresă, în plină actualitate, la mod și snobisme! Mai puțin piesă și mai mult pamflet dramatic, *Amoor!* demistifică poncife ale diferitelor formule teatrale de ultimă oră, dezumflindu-le cu vervă satirică. Dialogul lui Schisgal e plin de ironie, nu la adresa lui Beckett, Ionescu sau Sartre, ci vizează deriziunea unor idei prin mimetism, distribuirea lor ca produse de larg consum, într-o îndoielnică „piață“ intelectuală.

Amoor! nu apare, așadar, în repertoriul Teatrului Mic ca o programare întîmplătoare, ci are valoarea unui deliberat act polemic, ce se include în programul teatrului, în dialogul său pe temele gândirii și culturii contemporane (cum, de altfel, a argumentat — într-o convingătoare scrisoare găzduită de revista „Contemporanul“ — Radu Penciulescu, directorul Teatrului Mic). Replica ironică a lui Schisgal, bobîrnacul tras motivelor uzate pînă la demonizare în dramaturgia occidentală — incomunicare, angoasă, singurătate; teme degenerare în clișee și șabloane, în automatisme verbale și ticuri psihologice, ajută în felul lor și publicului nostru să se descurce prin hățîșurile literaturii occidentale, unde nu e lesne să deosebești strigătul sincer al unor conștiințe profund rănite (Beckett, Ionescu sau Sartre — cu ale căror concluzii filozofice nu putem fi, bineînțeles, de acord), de pasișele mai mult sau mai puțin dibace, de epigonismul mai mult sau mai puțin camuflat.

Socotim, așadar, încăodată, binevenită această caricatură a „nelinișilor“ și „vici-situdinilor existențiale“, educativ acest pamflet al „pesimismului de două parale“. Dacă parodia melodramei, dacă risul la adresa teatrului lacrimogen, duios și tremolo, a sentimentalismelor siropoase și diluate cîștigă teren, trebuie să fim de acord că *Amoor!* țintește în noile formule — deja clișee — ale teatrului de ultimă oră. Cascada de situații ilare persiflează acea industrie ce „lansează“, dincolo și dincoace de Ocean, un anumit climat „cultural“: lecturile și producțiile „distractive“ oferite publicului cu tona; cunoscutele sloganuri publicitare, „sexul și violența“, „tehnica reușitei“; mitul terapauticii psihanaliste în vindecarea obsesiilor, a traumatismelor infantile, a insatisfacțiilor erotice și nesfîrșitele rețete de fericire și comportament. Textul mai are în „addendă“ și un succint dar cuprinzător inventar al epigonismului stilurilor și for-

* Regia: Dinu Cernescu. Scenografia: arh. Armand Crintea. Distribuția: Octavian Cotesco (Harry Berlin); Florin Vasiliu (Milt Manville); Tatiana Iekel (Ellen Manville).

Florin Vasiliu (Milt Manville) și Octavian Cotescu (Harry Berlin)

Tatiana Iekel (Ellen Manville) și Octavian Cotescu (Harry Berlin)

mulelor dramatice curente, care produc prin parodiere un haz tonic. Amintim umbra tristă a eroinelor obsedate de catastrofe erotice din Tennessee Williams, conturul unor relații anormale prezente în piesele lui Edward Albee, „poza” vedetelor de cinema din recentele superproducții, aluziile la faimoasele duete din comedii muzicale și, desigur, recuzita „teatrului disperării” și al „naufragiului uman”: sordide lăzi de gunoi, banca solitară din parc și, bineînțeles, podul metalic suspendat peste „vidul realității” din orașul tentacular! Gluma lui Schisgal sparge baloanele de săpun ale extazului ieftin și snob în fața tuturor vocilor care pretind imperios „disperarea” și „neliniștea existențială”.

Spectacolul Teatrului Mic pune excelent în valoare latura pamfletară a piesei, are o spirituală vehementă polemică ce merge direct la țintă. Caricatura scenică e copioasă, subtil gradată și inteligent ritmată. Ea estompează slăbiciunile textului și acoperă inconsistența actului doi, act parazitant, care preluind cu intenție o tehnică scumpă teatrului absurdului, „rotirea la nesfârșit”, reface situația inițială schimbând termenii ecuației între ei...

Dinu Cernescu a demonstrat din nou în această stagiune (după *Neînțelegerea* de Camus la Televiziune) maturizarea sa artistică. Pe un text care ispășește prin multiplele sale posibilități de jonglerii și gaguri, Cernescu, mai sobru ca oricând, a condus spectacolul cu rigoare în direcția satirică propusă. Valoroase sînt și roadele muncii

sale cu interpretii. Reacțiile cele mai sensibile le execută Tatiana Iekel, relevându-ne o fizionomie artistică inedită. Multă vreme distribuită în roluri mai mult sau mai puțin similare, Tatiana Iekel dovedește cu acest prilej noi și bogate fațete ale talentului său. Elaborând cu ireproșabilă spontaneitate, cu o eleganță tăioasă și subtilă, o întreagă panoplie de „măști”, o mică antologie de ipostaze feminine, pe care le promovează mitologia vedetelor occidentale: naivă, perversă, snoabă, doctă, cuceritoare, pasională, Tatiana Iekel a combinat cu dezinvoltură și virtuozitate cele mai neașteptate atitudini și sentimente. Inedit față de maniera cu care ne-a obișnuit — și, din păcate, mulți ani s-a obișnuit să lucreze — ne-a apărut de astă dată și Florin Vasiliu. Fără a oferi imaginea de „self-made man” propusă de text, și interpretând într-un stil personal masca „reușitei în viață”, acest exemplar de „superman” american stârnește ridicolul voit. Scena evocării „copilăriei frustrate” este jucată convingător, amintindu-ne o întreagă literatură ce explorează cu nesaț traumatismele și consecințele lor.

Octavian Cotescu în rolul celui de-al treilea personaj al „cuplului” (atenție, acest talentat actor e amenințat de pericolul distribuirii-șablon!) creează cu inteligență portretul unui tip ce cuprinde în formula sa genetică suma unor trăsori cu candori cinice, a unor falși dezabuzați ai vieții ce „întrebuințează”, printre alte produse de larg consum, și formule intelectualiste. Cotescu excelează în asemenea roluri, după cum are surprinzătoare intonații și în dramă, iar talentul lui trebuie folosit din plin, fără unilateralizări într-o direcție sau alta.

Decorul, deloc grotesc, dă un relief expresiv intențiilor reprezentației, prin sobrietatea liniilor geometrice și frumoasele acorduri cromatice (scenograf, arhitect Armand Crintea).

Mira Iosif